

Kallutatud kaalukaunid

ÜKS SUURIMAID SENSATSIOONE spordiajaloos sündis 1974. a oktoobris, kui poksija Muhammad Ali lõi nokauti George Foremani kuulsal matšil „The Rumble in the Jungle“*. Sellega võitis Ali tagasi profipoksi raskekaalu maailmameistritiitli – tiitli, mille ta esmakordselt teenis kümme aastat varem 1964. aastal, olles kukutanud troonilt Sonny Listoni.

Teel selle erakordse võidu poole seisis Ali silmitsi uskumatu ebaõnne ja raskustega. 1967. aastal võeti temalt maailmameistri tiitel, kuna ta keeldus minemast Vietnami sõtta, ning ta ei tohtinud seega oma karjääri kõrgajal kolm ja pool aastat võistelda. Pärast seda tagasilööki pidi ta veel neli aastat vaeva nägema, et saada võimalust tiitlimatšiks George Foremaniga. Selleks ajaks oli Ali pea kolmkümne kolme aastane ja neljakümne kuuel korral poksitud professionaalina.

Foremanil oli palju eeliseid: ta oli noorem, suurem, tugevam, varasemate kaotusteta ja teda peeti hävitamatuks. Ali oli paaril matšil viiki

* „The Rumble in the Jungle“ ehk „Madin džunglis“.

jäänud nii Joe Frazieri kui ka Ken Nortoniga. Frazier ega Norton ei pidanud aga Foremaniga poksides vastu kahte raundigi.

Võiduga Foremani üle kindlustas Ali oma staatuse *kõigi aegade suurimana*.

Muhammad Alist sai sihikindluse sümbol. Kõige ja kõigi kiuste oli ta keeldunud alla andmast ja võitis. Kas leidub paremat näidet püsivusest ja järjekindlusest oma unistuste poole pürgides?

Kuid lugu ei lõpe sellega.

Seesama järjekindlus aitas Alil veel seitse aastat võistelda. Pärast 1975. aastat jätkas Ali kuni 1981. aasta detsembrini, vaatamata korduvatele selgetele signaalidele, et oleks aeg lõpetada. 1977. aastal, kui nii sõbrad kui ka reporterid panid tähele märke Ali füüsilise ja vaimse tervise halvenemisest, palus Madison Square Gardeni agent Teddy Brenner (kes oli korraldanud Alile kaheksa matši) tal pensionile jääda.

Ali kõhkles.

Brenner vastas teadaandega, et Madison Square Garden ei korralda enam ühtegi Ali matši. „Ma ei taha, et ta tuleks ühel päeval minu juurde ja küsiks: „Mis su nimi on?“ Poksis on tähtis õigel ajal lõpetada ja eile õhtul toimunud viieteistkümnes raund [Earnie Shaversi vastu] oli Ali jaoks paras aeg.“

Nädal hiljem püüdis ka Ali arst Ferdie Pacheco teda pensionile saata, saanud laborilt matšijärgse aruande Ali neerude seisundi kohta. Vastust saamata oli Pacheco see, kes lõpetas.

1978. aastal kaotas Ali tiitli Leon Spinksile, kes oli professionaalina poksitud vaid seitsmel korral. 1980. aastal sai ta Nevadas vaevu-vaevu ja sedagi kahtlastel asjaoludel arstliku loa matšiks tolleaegse tšempioni Larry Holmesiga. Ali kaotas, saades füüsiliselt nii rängalt viga, et Holmes nuttis pärast matši.

Sel õhtul publiku hulgas viibinud Sylvester Stallone kirjeldas viimast raundi järgmiselt: „nagu vaataksin veel elus mehe lahkamist“. Ometi

ei andnud Ali alla. George Foremani nokauteerimine polnud allaandmine. Temast ei olnud saanud *suurim* alistumise teel.

Muhammad Ali ei saanud 1981. aastal litsentsi Ameerikas võitlemiseks. Tavaliselt oli see formaalsus, kusjuures osariigivahelistel matšidel kehtisid „turukõlbuliku“ matši tarvis madalaimad standardid. Kui kogu maailm oli ealeski karjunud: „Aeg kindad varna riputada!“, tehti seda just siis. Aga Ali läks ja poksis Bahama saartel sellest hoolimata.

Ta kaotas taas, isegi poksistandardite kohaselt piinlikus vaatemängus. Korraldus oli nii vilets, et toimumiskoha võtit tuli taga otsida. Võitlejaile anti ainult kaks komplekti kindaid, nii tekkisid pikad pausid, mis kulusid kinnaste lahtiharutamiseks, et neid saaks uuesti kasutada. Neil tuli laenata lehmakell, et iga vooru algusest ja lõpust märku anda.

Muhammad Ali maksis väga ränka hinda, jätkates poksimist peaaegu neljakümnenda eluaastani. Juba tema karjääri teisel poolel võis näha märke neurooloogilistest kahjustustest. Kõik löögid, mida ta pärast Foremani alistamist sai, aitasid kahtlemata kaasa 1984. aastal diagnoositud Parkinsoni tõve tekkele ning järgnenud füüsilisele ja vaimsele allakäigule.

Järjekindlus ei ole alati parim tee, kindlasti mitte konteksti arvestamata. Ja kontekst muutub.

Sama *järjekindlus*, mis aitas Alil saada suureks tšempioniks – ühtaegu pea võrdväärset imetletuks ja austatuks –, muutus tema puuduseks, kui sundis teda ignoreerima märke vajadusest lõpetada, mis olid ilmselged kõigile kõrvalseisjaile.

Järjekindlusega on üks naljakas lugu. See võib teid panna tegema raskeid asju, mis on seda väärt, kuid võib ka hoida teid kinni raskete asjade juures, mis pole enam väärtuslikud.

Trikk seisneb vahetegemises.

Jätkamine vs. lõpetamine

Me käsitleme jätkamist ja lõpetamist vastanditena. Lõppude lõpuks te jätkate pingutusi või loobute oma sihist. Te ei saa teha mõlemat korraga ja nende kahe vastandamisel on lõpetamine selgelt kaotusseisus.

Kui sihikindlus on voorus, siis lõpetamine on pahe.

Legendaarselt edukate inimeste nõuandeid võib sageli kokku võtta järgnevalt: jääge kindlaks ja te saavutate edu. Nagu ütles Thomas Edison: „Meie suurim nõrkus seisneb allaandmises. Kõige kindlam viis edu saavutamiseks on proovida veel üks kord.“ Jalgpallilegend Abby Wambach kordas seda mõtet enam kui sajand hiljem, öeldes: „Sa ei pea olema mitte ainult konkurentsivõimeline, vaid ka järjekindel, sa ei tohi kunagi loobuda, hoolimata asjaoludest, millega silmitsi seisad.“

Sellesarnaseid inspireerivaid nõuandeid omistatakse paljudele tšempionitele ja treeneritele, nagu Babe Ruth, Vince Lombardi, Bear Bryant, Jack Nicklaus, Mike Ditka, Walter Payton, Joe Montana ja Billie Jean King. Samuti võite leida peaaegu identseid tsitaate legendaarsetest äri- listest õnnestumistest läbi aegade Conrad Hiltonist Ted Turneri ja Richard Bransonini.

Kõik need kuulsad inimesed ja lugematud teised jagavad erinevaid variante seisukohast „loobujad ei võida kunagi ja võitjad ei loobu kunagi“.

Raske on leida populaarset tsitaati, mis kiidaks heaks lõpetamise, välja arvatud W. C. Fieldsile omistatud ütlemine: „Kui alguses ei õnnestu, proovi uuesti, proovi veel. Siis lõpeta. Pole mõtet sellega lolliks minna.“

Fieldsi saab vaevalt eeskujuks pidada, kuna tema loodud tegelaskujud armastasid joomist, vihkasid lapsi ja koeri ning pesitsesid ühiskonna äärealadel. Sel pole piisav vastuargument ... ja tegelikult Fields ei öelnudki seda!

Definitsiooni järgi on igaüks, kellel on midagi õnnestunud, selle juurde jäänud. See on fakt, tagantjärele alati tõene. Kuid see ei tähenda, nagu kehtiks ka vastupidine, et kui jääte millegi juurde, siis see õnnestub.

Tulevikku silmas pidades ei vasta see tõele ega ole isegi hea nõu-
anne. Mõnikord võib see olla lausa hukatuslik.

Kui olete vilets laulja, pole vahet, kui kaua te sellega vaeva näete. Teist ei saa Adele'i. Kui olete 50-aastane ja plaanite saada olümpiavõim-
lejaks, ei õnnestu see teil ei sihikindluse ega visaduse toel. Teisiti arvata on sama absurdne kui ajakirjast miljardäride harjumuste kohta lugedes avastada, et nad ärkavad hommikul enne kella nelja, ja loota, et teist saab samuti miljardär, kui hakkate hommikul enne kella nelja ärkama.

Me ei tohiks tagantjärele tarkust segi ajada ettenägelikkusega, nagu tehakse neis mõtteterades.

Inimesed jäävad sageli tegema asju, mis neil ei õnnestu, uskudes mõnikord, et kui nad seda piisavalt kaua teevad, viib see eduni. Mõni-
kord jätkavad nad, uskudes, et võitjad ei loobu kunagi. Mõlemal juhul peksavad inimesed õnnetuna pead vastu seinu, arvates, et midagi on valesti *nendega*, mitte nõuannetega, mida nad järgivad.

Edu ei seisne järjekindluses. See seisneb õige asja valimises, mille juurde jääda, ja loobumises muust.

Võib muidugi juhtuda, et kui maailm ütleb teile, et peaksite lõpe-
tama, näete teie midagi, mida maailm ei näe, ning see sunnib teid põh-
jendatult jätkama isegi siis, kui teised loobuksid. Aga kui maailm nõuab täiel häälel lõpetamist ja te keeldute kuulamast, võib visadus muutuda rumaluseks.

Me keeldume kuulamast liiga sageli.

Osaliselt võib see olla tingitud sellest, et lõpetamisel on peaaegu alati negatiivne varjund. Kui keegi nimetab teid loobujaks, kas peaksite seda komplimendiks? Vastus on ilmne.

Loobumine tähendab ebaõnnestumist, kapituleerumist, kaotamist. Loobumine väljendab iseloomu nõrkust. Loobujad on kaotajad (välja

arvatud muidugi juhul, kui see hõlmab millestki ilmselgelt halvast loobumist, nagu suitsetamisest, alkoholist, narkootikumidest või vägivaldsest suhtest).

Keel ise soosib jätkamist, kirjeldades neid, kes peatumatult eesmärgi poole püüdlevad, positiivsete väljenditega, nagu *hakkamasaan, vankumatu, visa, pühendunud, südikas, kõhklematu, edasipürgiv, sihikindel ja vastu-pidav*. Või: tal on *selgroogu, püsivust, jõudu, sitkust ja järjekindlust*.

Sama kergesti kui meenuvad positiivsed sõnad järjekindluse kirjeldamiseks, tulevad pähe ka negatiivsed loobujate kohta, mille kohaselt loobujad on ebaõnnestunud, kes ei vääri meie imetlust. Nad on *taganejad, argpüksid, lüüasaajad, desertöörid, väljalangejad, allaandjad, tossikesed ja hädapätakad*. Nad *annavad alla ja jätavad asjad pooleli, kõhklevad ja kahtlevad*. Peame neid *sihituteks, kapriisseteks, pelguriteks, heitlikeks, püsimatuteks, tabetejõuetuteks, ebakindlateks*, ja isegi *ebausaldusväärseteks*. Või nimetame neid poliitiliselt ebakorrektselt *tuulelippudeks*.

Negatiivseid sõnu leidub küll ka sihikindluse kohta (nagu *jääk* või *kangekaelne*) ning positiivseid lõpetamise kohta (nt *agilne* või *paindlik*). Kuid kui prooviksime täita mõlema kohta kaheveerulist tabelit positiivsete ja negatiivsete sõnadega, näeksime, et need pole tasakaalus.

Järjekindluse tabelis oleksid positiivsed väljendid ülekaalus negatiivsetega võrreldes. Selle peegelpildina ületaks lõpetamist kirjeldavate negatiivsete väljendite arv positiivsete arvu. Lõpetamise kohta ei leidu lihtsalt sama palju positiivseid sõnu kui sihikindluse kohta.

Üks ilmsemaid näiteid sellest, et keeles eelistatakse loobumisele sihikindlust, on sellega seonduvad mõisted nagu *kangelaslikkus, südikus, visadus ja kartmatu*.

Kui mõtleme sihikindlusele, eriti ohu korral, kujutame ette kangelast, kes jõuab surma äärele, seisab kuristiku serval ega tagane seal, kus teised inimesed loobuksid.

Samal ajal peetakse lõpetajaid argpüksideks.

Maailmas, kus sihikindlust nähakse pea alati eeldusena au ja edu saavutamisel, on järjekindlus staar. Lõpetamine aga on kas kurikael (takistus, mille saaks kõrvaldada) või sagedamini kõrvalosatäitja (keda nimetatakse ainult „abiline nr 3“ või „argpükslik sõdur“).

Eufemismidesse mähitud

2019. aasta veebruaris teatas maailma üks kuulsamaid sportlasi Lindsey Vonn Instagramis, et loobub võistlemast mäesuusatamises: „Mu keha on parandamatult katki ega võimalda mul lõpetada viimast hooaega, millest unistasin. Mu keha karjub mulle „STOPP“ ja mul on aeg teda kuulata.“

Pärast viimaste vigastuste, operatsioonide ja taastusravi üksikasjalikku kirjeldamist (millest suurt osa ta polnud varem avalikustanud) lisas ta veel: „Ma ütlesin alati: „Ära anna kunagi alla!“ Nüüd ütlen kõigile lastele ja oma fännidele, kes saavad mulle sõnumeid, õhutades mind jätkama... Ma tahan teile öelda, et ma ei anna alla! Ma lihtsalt alustan uut peatükki.“

Vonni sõnumi esimeses osas ütleb ta väga selgelt välja, lausa suur-tähtedega, et lõpetab võistlussuusatamise. (Tõlge: ta loobub.) Kuid teises osas eitab ta kategooriliselt loobumist, mille just välja kuulutas, asendades selle eufemismiga „alustan uut peatükki“.

Kui keegi on välja teeninud õiguse uhkusega lõpetada, ilma et tema julgust või sihikindlust kahtluse alla seataks, on see Lindsey Vonn. Lood tema tagasitulekutest pärast tõsiseid traumasid on peaaegu sama muljetavaldavad kui tema ületamatu edurekord. Pärast 2006. aasta olümpiamängudel juhtunud kohutavat õnnetust, kui ta lennukiga haiglasse toimetati, hiilis ta sealt arstide loata välja ja võistles kaks päeva hiljem.

2013. aastal, pärast põlveliigeste sidemerebendeid ning järjekordset luumurdu, operatsiooni ja kurnavat taastusravi, vigastas ta uuesti mõle-

maid taastatud sidemeid ja tegi sama protsessi uuesti läbi. Tal jäid vahele Sotši olümpiamängud ja suurem osa 2014. aastast, kuid ta tuli tagasi, et võita veel kakskümmend kolm maailmakarikavõistlust 2014. aasta lõpust kuni 2018. aasta alguseni.

Kui juba Lindsey Vonn oli raske tunnistada, et ta lõpetab, siis kujutage ette, mis tundega teeme seda meie, lihtsurelikud. Mõte lõpetamisest on nii kibe pill, mida alla neelata, et peame seda võtma lusikatäie suhkruga. Või lusikatäie eufemismidega, millest kuulsaim on „pöördepunkt“ või „pöördeline“.*

Kui otsite sõna *pivot* mõnelt suurelt raamatumüügi veebisaidilt, näete, et see on pealkirjades kohutavalt populaarne. Leidub terve hulk raamatuid, mille pealkiri ongi lihtsalt „Pivot“ (ja üks pealkirjaga „Pivot!“). Lugematute teiste seas on ka „The Big Pivot“, „The Great Pivot“, „Pivot with Purpose“, „Pivot to Win“ ja „Pivot for Success“.

Ma kindlasti ei tee neid raamatuid maha. Kuid olenemata sellest, kas ütlete „pöördeline“ või „uue peatüki algus“ või „strateegiline suunamuutus“, tähendavad kõik need asjad loobumist. Kui eemaldada loobumiselt negatiivne varjund, tähendab see lihtsalt valikut lõpetada millegi tegemine, mida olete kunagi alustanud.

Peaksime lõpetama mõtlemise, et loobumine tuleks pakkida mulkikesse ja mässida looridesse. Tegelikult on palju olukordi, kus lõpetamine on õige valik, eriti kui maailm karjub teile näkku, et peaksite seda tegema, sest teie neerud ei tööta või teid ootavad ees järjekordsed karjääri lõppu tähistavad vigastused. Või olete õnnetus abielus, tööga tupikusse jõudnud või õpite eriala, mida vihkate.

Miks koheldakse seda sõna nagu Voldemorti nime („see, kelle nime ei tohi öelda“)?

Ammusel ajal, kui inimesed ostsid liha kohalikust lihapoest, oli igas koomiksis kild lihuniku petlike kaalude kohta. Ühe Borscht Belti

* Inglise sõna *pivot*.

koomiku Milton Berle'i tuntud nali kõlas nii: „Ma hakkan kahtlema oma lihuniku täpsuses. Ühel päeval maandus tema kaalule kärbes. See kaalus neli ja pool naela.“

Berle'i nali on tüüpiline Borscht Belti meem, kus lihunik petab klienti kallutatud kaaluga, tavaliselt vajutades ühe kaalukaasi servale pöidlaga. Laada loosirattale võidakse paigutada mingi mehhanism, mis peatab pöörlemise teatud hetkel, tagades, et „maja ei peaks maksma“. Ruletirattaga hämaras tagatoas võib samamoodi petta saada. Samuti „kohendatud“ täringutega täringumängus.

Lõpetamise puhul on kaalukaasid samuti vildakad. Muhammad Ali, Lindsey Vonn, mõtteterad, keel ja eufemismid pajatavad meile, et kognitiiv-käitumuslik põial kipub kaalukaussi kallutama järjekindluse poole, kui kaalul on jätkamine *versus* lõpetamine.

Mida ütleb teadus

Arvestades kaalukaasi kallutatust jätkamise poole ja seda, kuidas me peame sihikindlaid inimesi imetlusvääreteks kangelasteks, ei tohiks meid üllatada, et visaduse voorusi käsitlevad raamatud, nagu Angela Duckworthi „Südikus“^{*} ja Malcolm Gladwelli „Väljavalitud“^{**} (oma kuulsa kümne tuhande tunniga), on nii populaarsed.

Nende raamatute arvukas entusiastlik lugejaskond viitab sellele, nagu poleks inimesed küllalt visad.

Kuid igaüks, kes loeb „Südikusest“ välja, nagu oleks konteksti mit-tearvestav sihikindlus alati voorus, tõlgendab Angela Duckworthi tööd valesti. Ta ei ütle kordagi: „Jää ühe eesmärgi juurde ja sa pälvid edu.“ Ta on kirjutanud paljude asjade proovimise tähtsusest (mis eeldab paljude

* Angela Duckworth „Südikus. Kirglikkuse ja visaduse jõud“ (Äripäeva kirjastus, 2017)

** Malcolm Gladwell „Väljavalitud“ (Menu, 2012).

muude asjade lõpetamist), et leida see õige, mille juurde tahate jääda. Duckworth, kelle raamat rõhutab püsivuse tähtsust, nõustub kindlasti sellega, et teadmine, millal loobuda, on arendamist vajav oskus.

Isegi kui järjekindlus võitis populaarsuse lahingu, on varase ja sagedasema lõpetamise kaasus samuti hästi põhjendatud.

Teaduse rikkalikus universumis uuritakse inimese kalduvust asjadest *liiga kaua* kinni hoida, eriti kui olukord pole kiita. Majandusteadusest mänguteooriate ja käitumispsühholoogiani leiab teemasid pöördumatutest kuludest kuni *status quo* säilitamiseni, kaotuse kartusest kuni pühendumuse kasvatamiseni ja palju muud.

Üks põhjalikumaid töid liigsest järjekindlusest, eriti asjaoludest, millal me sellised oleme, kuulub Daniel Kahnemanile ja Richard Thalerile. Kahneman pälvis Nobeli majanduspreemia 2002. aastal ja Thaler 2017. aastal. Kui kaks Nobeli preemia laureaati samal teemal arvamust avaldavad, peaksime sellele tähelepanu pöörama.

Ja nagu teadus ütleb, kipume iga päev vähemal või suuremal määral käituma samamoodi nagu Muhammad Ali: me jätkame mingite asjadega liiga kaua, eirates signaale, et peaksime lõpetama.

Selle raamatu eesmärk on luua parem arusaam jõududest, mis töötavad vastu headele valikutele selle kohta, millest ja millal loobuda, ning asjaoludest, mille tõttu me ei soovi lõpetada, ning aidata meil kõigil suhtuda lõpetamisse positiivselt, et saaksime langetada paremaid otsuseid. Jagasin selle materjali neljaks osaks kolme vahetalaga.

I osas käsitlen lõpetamist kui arendamist vajavat otsustusoskust. 1. peatükis räägin, miks lõpetamine on parim tööriist otsuste tegemiseks ebakindlas keskkonnas, sest see võimaldab meil pärast uue informatsiooni saamist kurssi muuta. Samuti uurin, kuidas just ebakindlus, mis muudab võimaluse lõpetada nii väärtuslikuks, võib loobumist hoopis raskendada. 2. peatükis uurin, miks jätab õigel ajal lõpetamine tavaliselt tunde, et lõpetatakse liiga vara. Sageli on lõpetamine prognoosiülesanne, loobumise kasuks otsustamisel tuleb hinnata, kas

tulevik on tumedavõitu, mitte seda, kas olukord on praegu halb. Ja roolisest olevikust on raske lahti lasta. 3. peatükis sukeldume lõpetamise teadusesse ja ma toon tõendeid selle kohta, et me kõik kaldume lõpetamis- või loobumisotsuseid kehvasti kalibreerima: kui maailm saadab meile halbu sõnumeid, kipume liiga kaua edasi pingutama, aga saades häid uudiseid, kipume liiga vara lõpetama. II osas käsitlen üksikasjalikult seda, kuidas otsust lõpetada mõjutavad võitmine ja kaotamine („kahjudega“). 4. peatükis tutvustan pühendumise eskaleerumise kontseptsiooni, kus me halbu uudiseid kuuldes *suurendame* pühendumust kaotusseisus tegevussuunale. 5. peatükis kirjeldan, miks pöördumatud kulud muudavad lahtilaskmise raskeks. Sukeldun sügavale raiskamise hirmu ja sellesse, kuidas raha, aeg, pingutused või muud tegevusse investeeritud ressursid mõjutavad negatiivselt otsust edasi liikuda. 6. peatükis leiame strateegiaid heade otsuste tegemiseks, sealhulgas seda, kui tähtis on esmalt tegeleda projekti kõige raskema osaga, samuti viise, kuidas töötada välja mõõdikuid, kriteeriumeid ja signaale, mida nimetatakse lõpetamiskriteeriumiteks, et võiksite loobuda, kui jätkamine ei ole enam teie huvides.

III osas käsitlen kognitiivseid eelarvamusi, mis takistavad loobumist. 7. peatükis uurime, kuidas nii asjade kui ka ideede omamine muudab kursi muutmise keeruliseks, aga ka *status quo* mõjuvõimu. Räägin, kuidas kursimuutusega seotud hirm tundmatuse ja kaotuste ees takistavad meil valimast uut rada. 8. peatükis kirjeldan, kuidas meie identiteet – ja meie igatsus järjepideva identiteedi järele – hakkab takistama lõpetamist ning võib soodustada katastroofiliste valikute tegemist. 9. peatükis pakun täiendavat strateegiat lõpetamist raskeks muutvate eelarvamuste leevendamiseks: „lõpetamishõustaja“ või inimene, kes näeb meie olukorda kõrvalt ja aitab õigel ajal suunda muuta.

IV osas käsitlen alternatiivseid kulusid.* Iga kord, kui pühendume teatud eesmärgile, kohustume vaikimisi kõrvale jätma muid asju. Kuidas me teame, millal on aeg loobuda ühest valikust teise, parema kasuks? 10. peatükis toon välja õppetunnid, mille saame, kui oleme sunnitud lõpetama, ja selgitan, kuidas neid ennetavalt rakendada. 11. peatükis vaatleme eesmärkide varjukülgi: kuigi eesmärgid on motiveeriv jõud, võivad need motiveerida teid jääma asjade juurde, mis ei ole enam seda väärt. Eesmärkide saavutamise olemus – edu või läbikukkumine – on vastuolus muutuva ja paindliku maailmaga ning tahe eesmärgini jõuda võib takistada meid nägemast muid teid ja avanevaid võimalusi. Arutlen ka selle üle, miks iga eesmärgi juurde peaksid kuuluma piiravad tingimused ja edu tähistavad mõõdikud.

Loodan, et õpite selle raamatu toel mõistma, miks tuleks lõpetamist tähistada ja kuidas selle oskuse arendamine aitab teie elu rikastada, julgustab teid väärtustama valikuid ja saavutama eesmäärke, mille juurde te jääte, jätkates samas võimaluste uurimist, et saaksite paindlikult sammu pidada muutuva maailmaga (või sellest ette rutata).

Kahtlemata on palju raskeid asju, mille juurde tasub jääda, ning püsivus ja sihikindlus aitavad teil seda teha. Edu ei saavutata asjadest loobumisega sellepärast, et need on rasked. Kuid edu ei saavuta ka raske asjade juurde jäämisega, kui need pole seda väärt.

Trikk seisneb selles, et tuleb välja selgitada, millal jätkata ja millal minema kõndida. See raamat annab teile selleks tööriistad.

Seega asume asja juurde. On aeg rehabiliteerida lõpetamine.

* Otsuste tagajärjel saamata jäänud tulu või kasu.